

Samlenotat

Kulturministeriet, den 6. november 2017

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ophavsret på det digitale indre marked KOM(2016)593

Revideret notat af den 6. november 2017. Afsnit, hvor der er foretaget ændringer ift. grund- og nærhedsnotat af 21. december 2016 er markeret.

1. Resumé

EU-kommissionen har den 14. september 2016 fremsat et forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ophavsret på det digitale indre marked. Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF art. 114 og er oversendt til Rådet den 4. oktober 2016 i dansk sprogversion.

Forslaget har til formål at gennemføre en yderligere harmonisering af Unionens lovgivning om ophavsret og beslægtede rettigheder inden for rammerne af det indre marked med særlig hensynstagen til digitale og grænseoverskridende anvendelser af beskyttet indhold. Forslaget indeholder bl.a. undtagelser til fordel for undervisnings- og uddannelsesinstitutioner, forskningsinstitutioner og museer samt regler om tvistløsning mellem udbydere af video on demand-tjenester og rettighedshavere, nye rettigheder for udgivere af pressepublikationer, regler om forholdet mellem online platforme m.fl. og rettighedshavere samt regler, der kan få betydning for kontrakter mellem ophavsmænd/udøvende kunstnerne og dem, som disse personer overdrager deres rettigheder til.

Det vurderes, at nærhedsprincippet er overholdt.

Vedtages forslaget vurderes det at have lovgivningsmæssige konsekvenser, da lov om ophavsret skal ændres. Sagen vurderes ikke at have væsentlige statsfinansielle konsekvenser, samfunds- eller erhvervsøkonomiske konsekvenser. Omfanget af konsekvenserne vil dog afhænge af de valg, der gøres i forbindelse med implementeringen. Flere af forslagene er uklare, hvorfor det er vanskeligt at opgøre de eksakte konsekvenser heraf.

Regeringen støtter Kommissionens ambitioner om at styrke det digitale indre marked og lægger vægt på, at de nye tiltag på ophavsretsområdet generelt er balancerede, tidssvarende, og at de er klare og forudsigelige for rettighedshavere, brugere og forbrugere. Regeringen støtter generelt Kommissionens forslag, dog således at der bør foretages en række ændringer i forslaget, at muligheden for at anvende aftalelicenssystemet på uddannelses- og undervisningsområdet fastholdes;

2. Baggrund

Den 14. september 2016 offentliggjorde EU-Kommissionen en pakke med fire lovgivningsinitiativer, der tilsammen har til formål at modernisere de europæiske ophavsretsregler. Udover ovennævnte forslag består denne pakke af:

- et forslag til en forordning om regler for udøvelse af ophavsretten og beslægtede rettigheder, der gælder for visse af radio- og tv-selskabernes onlinetransmissioner af radio- og tv-programmer mv.; og
- en forordning og et direktiv, der har til formål at implementere Marrakesh-traktaten om syns- og læsehandedes adgang til bøger.

Hvad angår forordningsforslaget om regler for udøvelse af ophavsretten og beslægtede rettigheder, der gælder for visse af radio- og tv-selskabernes onlinetransmissioner af radio- og tv-programmer mv. er det seneste grund- og nærhedsnotat sendt til Folketingets Europaudvalg den 21. december 2016.

Hvad angår de to forslag vedrørende Marrakesh-traktaten tog Regeringen forhandlingsoplæg den 20. februar 2017 og revideret forhandlingsoplæg d. 5. maj 2017. Forslagene er færdigforhandlet i EU, og der udestår kun den nationale gennemførelse.

Ophavsretspakken supplerer Kommissionens meddelelse ”På vej mod en tidssvarende, mere europæisk ramme for ophavsret” og ”forslag til forordning om sikring af grænseoverskridende mobile indholdstjenester i det indre marked”, der begge blev offentliggjort den 9. december 2015. Forslagene supplerer desuden Kommissionens meddelelse om online platforme mv. af 25. maj 2016.

Forslaget til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ophavsret på det digitale indre marked er bl.a. baseret på følgende høringer, som Kommissionen har foretaget:

- Høring om EU’s ophavsretsregler fra den 5. december 2013 til marts 2014;
- Høring om de lovgivningsmæssige rammer for online platforme m.fl. fra den 24. september 2015 til januar 2016; og
- Høring om udgavernes rolle i den ophavsretlige værdiæde og om ”panoramaundtagelsen”.

Direktivforslaget er oversendt til Rådet den 4. oktober 2016 i dansk sprogversion.

Forslaget er udarbejdet med hjemmel i TEUF artikel 114 og skal behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure. Rådet træffer afgørelse med kvalificeret flertal.

3. Formål og indhold

Direktivets formål er at gennemføre en yderligere harmonisering af EU’s lovgivning om ophavsret og beslægtede rettigheder inden for rammerne af det indre marked, under særlig hensynstagen til digitale og grænseoverskridende anvendelser af beskyttet indhold.

Direktivet indeholder definitioner af ”forskningsinstitutioner”, ”tekst- og datamining”, ”kulturarvsinstitution” og ”pressepublikation”.

Artiklerne 3-5 indeholder forslag til undtagelser til den ophavsretlige eneret.

I medfør af artikel 3 skal medlemsstaterne give mulighed for, at forskningsinstitutioner kan foretage eksemplar fremstilling og udtræk af værker mv., som forskningsinstitutionerne har lovlig adgang til med henblik på tekst- og datamining.

Artikel 4 forpligter medlemsstaterne til at indføre en undtagelse med henblik på at tillade digital anvendelse af værker mv., når brugen udelukkende finder sted med henblik på undervisningsbrug. Medlemsstaterne har forskellige muligheder for at indskrænke denne undtagelse, fx hvis undervisnings- og uddannelsesinstitutionerne har let adgang til passende licenser på samme område. Medlemsstaterne kan også vælge at give rettighedshaverne en kompensation, når undtagelsen anvendes. Artikel 4 indeholder ligeledes et oprindelseslandsprincip for så vidt angår anvendelse i sikre elektroniske netværk (e-læring).

Artikel 5 forpligter medlemsstaterne til at indføre en undtagelse, der giver kulturarvsinstitutioner mulighed for at fremstille eksemplarer af visse værker mv. med det formål at bevare kulturarven.

Artikel 6 bestemmer, at ovennævnte undtagelser skal implementeres under hensynstagen til de samme principper som gælder for andre ophavsretlige undtagelser, herunder at undtagelserne kun må anvendes i visse specielle tilfælde, der ikke strider mod den normale udnyttelse af værket eller andre frembringelser og ikke indebærer urimelig skade for rettighedshaverens legitime interesser.

Artiklerne 7-9 indeholder nye regler om værker, der ikke forhandles (out-of-commerce-værker). I medfør af disse regler skal medlemsstaterne sikre, at når en kulturarvsinstitution indgår aftale med en kollektiv forvaltningsorganisation, så bliver denne aftale udvidet til også at gælde de rettighedshavere, som ikke er medlem af forvaltningsorganisationen (aftalelicens). Bestemmelserne indeholder ligeledes krav til den kollektive forvaltningsorganisation, fx at den skal være bredt repræsenteret i forhold til den pågældende rettighedshavergruppe samt forskellige regler om, hvordan systemet skal fungere i praksis. Kulturarvsinstitutioner har mulighed for at anvende værkerne over grænserne, hvis værkerne først offentliggøres i en europæisk database. Medlemsstaterne skal sikre, at der er løbende dialog mellem rettighedshavere og brugere om anvendelse af systemet.

I artikel 10 forpligtes medlemsstaterne til at sikre, at rettighedshavere og video-on-demand tjenester kan gå til et uafhængigt tvistløsningsorgan, hvis parterne ikke kan blive enige om en aftale om anvendelse af film mv. på tjenesterne. Dette organ skal give assistance i forbindelse med forhandlingen og kontraktindgåelsen.

Artikel 11 indeholder nye eksklusive rettigheder for udgivere af pressepublikationer. De berettigede udgivere får således en eneret til den digitale brug af deres pressepublikationer, hvilket sikrer, at de ikke behøver at bevise, at de har fået rettigheder overdraget fra fx journalister. Denne eneret gælder i 20 år fra udgivelsen og er omfattet af de samme ophavsretlige undtagelser som andre enerettigheder. Der hersker uenighed om, hvorvidt forslaget giver udgiverne af pressepublikationer en bredere beskyttelse end den, som i dag gives til journalister, fx ved at beskyttelsen også gælder for gengivelse af helt små bidder af artikler på sociale medier mv. (såkaldte 'snippets'), som efter gældende regler ikke nyder ophavsretlig beskyttelse.

I artikel 12 sikres det, at når medlemsstaterne giver kompensation til rettighedshaverne i forbindelse med anvendelse af en undtagelse, så kan udgiverne også få del i denne kompensation.

Artikel 13 indeholder forpligtelser for leverandører af informationssamfundstjenester (videodelingsplatforme mv.), som lagrer og giver offentlig adgang til store mængder af værker og andre frembringelser, der uploades af deres brugere. Disse tjenester skal i samarbejde med rettighedshaverne træffe foranstaltninger til at sikre funktionen af de aftaler, der er indgået med rettighedshaverne om anvendelsen af deres værker mv., eller til at forhindre tilgængeligheden i deres tjenester af værker mv., som er blevet identificeret af rettighedshaverne via samarbejdet med disse tjenesteudbydere. Tjenesterne skal også give visse informationer til rettighedshaverne og indføre klageprocedurer. Medlemsstaterne skal facilitere dialogen mellem tjenesterne og rettighedshaverne. Artikel 13 ledsages bl.a. af præambelbetragtning 38, der indeholder en række formuleringer, der kan have betydning for, om leverandørerne af informationssamfundstjenester er ansvarlige for det ophavsretlige materiale, som uploades til disse tjenester af deres brugere.

Artiklerne 14-16 indeholder regler, der skal være med til at sikre et rimeligt vederlag til ophavsmænd og udøvende kunstnere. Artikel 14 indeholder transparensforpligtelser for dem, som ophavsmændene eller de udøvende kunstnere har overdraget eller licenseret rettigheder til. Reglen gælder ikke for kollektive forvaltningsorganisationer m.fl., der er underlagt transparenskrav i medfør af direktivet om kollektiv forvaltning af ophavsret. I medfør af artikel 15 skal medlemsstaterne sikre, at ophavsmændene og de udøvende kunstnere kan kræve yderligere vederlag fra dem, som de har overdraget rettighederne til, hvis det oprindelige vederlag var urimeligt lavt. I medfør af artikel 16 skal ophavsmænd og udøvende kunstnere have mulighed for at forelægge tvister relateret til artikel 14 og 15 til et uafhængigt, alternativt tvistløsningsorgan.

Artikel 17 indeholder en række ændringer til direktiv om 96/9/EC om retlig beskyttelse af databaser og direktiv 2001/29/EC om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet.

Artiklerne 18-24 indeholder forslaget afsluttende bestemmelser. Det følger bl.a. heraf, at forslaget skal være gennemført i dansk ret 12 måneder efter, det er trådt i kraft, og at der gælder visse overgangsregler for fx pressepublikationer.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har ikke afgivet endelig udtalelse.

Den tidligere rapporteur Therese Comodini Cachia fra JURI-udvalget har den 10. marts 2017 afgivet sit udkast til rapport, der indeholder følgende elementer:

- Udvidelse af den brugerreds, der kan anvende undtagelsesreglerne om tekst- og datamining, jf. artikel 3;
- Nye regler om forskningsinstitutioners adgang til at gennemføre tekst- og datamining i materiale, som de ikke har lovlig adgang til;
- Nye regler om opbevaring af datasets, som er blevet anvendt til tekst og datamining;
- Udvidelse af mulighederne for at anvende undervisningsundtagelsen, jf. artikel 4, og skærpede krav ift. at anvende licensbaserede modeller;
- Udvidelse af de kulturarvsinstitutioner, der kan anvende artikel 5 og 7-9, bl.a. ved at inkludere public service radio- og fjernsynsforetagender;
- En ny undtagelse for kulturarvsinstitutioner, som får mulighed for at gøre værker tilgængelige i egne, sikre netværk;
- Nyt forslag om europæisk pligtanfærelse, der omfatter elektroniske publikationer af EU-relevans, fx om EU's historie eller lovgivning;
- Ændring af artikel 11, så der i stedet for nye rettigheder for udgivere af pressepublikationer fastsættes en formodningsregel, der skal gøre det nemmere for udgiverne at bevise, at de har fået overdraget rettigheder fra journalister mv.;
- Præcisering af hvilke informationssamfundstjenester, der er omfattet af artikel 13, og begrænsninger af, hvornår de omfattede tjenester skal tage foranstaltninger, således at det kun er de tjenester, der er aktivt og direkte involveret i tilgængeliggørelsen, som skal tage foranstaltningerne;
- Fastsættelse af et nyt princip om, at skabende og udøvende kunstnere er berettiget til rimelig betaling;
- En række ændringer af bl.a. art. 14, 16, 17 og 18; og
- Implementeringsfristen på 12 måneder fastholdes.

JURI-udvalgets medlemmer har herudover per 4. september 2017 stillet næsten 1.000 ændringsforslag til Kommissionens forslag. Der foreligger på nuværende tidspunkt ikke oplysninger om, hvornår der foreligger en endelig rapport fra JURI-udvalget.

IMCO-, ITRE og IMCO-udvalgene har afgivet udtalelser i løbet af sommeren 2017. I disse udtalelser foreslås – ud over ændringer til Kommissionens forslag – en række helt nye tiltag, der ikke er en del af Kommissionens forslag, bl.a. regler, der har til formål at forbedre kunstnernes position yderligere ift. fx producenter samt en række nye

undtagelser om bl.a. brugergenereret indhold mv. Det kan ikke afvises at nogle af disse forslag bliver en del af Europa-Parlamentets endelige position.

5. Nærhedsprincippet

Regeringen finder, at nærhedsprincippet er overholdt.

For så vidt angår de undtagelser, der er beskrevet i artiklerne 3-5, bemærkes det, at de ophavsretlige regler er harmoniseret i høj grad, og at Danmark derfor kun har begrænset råderum ift. indførelse eller revidering af de ophavsretlige undtagelser uden, at EU-reglerne samtidig bliver ændret.

For så vidt angår de nye regler i artiklerne 7-9 om anvendelse af værker, der ikke forhandles, bemærkes det, at den nye ordning giver mulighed for, at de omfattede værker kan anvendes over grænserne. For at en sådan løsning skal være effektiv, er det nødvendigt med et fælleseuropæisk tiltag, således at der sikres en ensartet proces i hele EU.

For så vidt angår reglerne i artikel 10 bemærkes det, at udbydere af on demand tjenester almindeligvis agerer i en grænseoverskridende kontekst, og at de foreslåede regler kan være med til at sikre, at det bliver nemmere at indgå licensaftaler om anvendelse af værker mv. Uden en fælleseuropæisk løsning vil udbydere af on demand tjenester i visse medlemsstater have dårligere muligheder for at indgå licensaftaler med rettighedshaverne, og det vil derfor tage længere tid, før de kan give adgang til deres repertoire i hele EU.

For så vidt angår artiklerne 11-12 om rettigheder i pressepublikationer bemærkes det – som nævnt ovenfor – at de ophavsretlige EU-regler er harmoniseret i høj grad, herunder ved at der sikres et ensartet beskyttelsesniveau for ophavsrettigheder og beslægtede rettigheder. Såfremt de i artikel 11-12 nævnte regler skal indpasses under dette system er det hensigtsmæssigt med en fælleseuropæisk løsning.

For så vidt angår artikel 13 om regulering af onlineplatforme mv. er der tale om regulering af tjenester, der agerer i en grænseoverskridende kontekst. Hertil kommer, at reglerne om ansvar for onlineplatforme, hostere mv. er harmoniseret i e-handelsdirektivet. For at sikre en ensartet regulering af disse tjenester i hele EU er det nødvendigt med en fælleseuropæisk løsning.

For så vidt angår artiklerne 14-16 kan der henvises til, at en sikring af det påtænkte beskyttelsesniveau for ophavsmænd og udøvende kunstnere i hele EU kun kan opnås ved at lave fælleseuropæiske regler. Det bemærkes endvidere, at dette allerede er gjort for så vidt angår kollektiv forvaltningsorganisationer i direktivet om kollektiv forvaltning af ophavsret, og at forslagens regler supplerer dette direktiv.

Kommissionen vurderer, at da undtagelser og indskrænkninger af ophavsretten og beslægtede rettigheder er harmoniseret på EU-plan, har medlemsstaterne et begrænset

råderum med hensyn til at indføre eller tilpasse dem. Kommissionen anfører også, at et indgreb på nationalt plan ikke vil være tilstrækkelige på grund af de påpegede problemers grænseoverskridende karakter, hvorfor det vurderes, at det er nødvendigt at gribe ind på EU-plan for at opnå fuld retssikkerhed med hensyn til grænseoverskridende anvendelser inden for forskning, uddannelse og kulturarven.

Kommissionen bemærker også, at der er allerede udviklet en række nationale tiltag til at lette formidlingen af og adgangen til værker, der ikke forhandles, men at disse tiltag kun eksisterer i visse medlemsstater og anvendes kun på deres nationale område. Kommissionen anfører derfor, at det er nødvendigt, at EU griber ind for at sikre, at licensordningerne for adgang til og formidling af værker, der ikke forhandles, indføres i alle medlemsstaterne, og at sikre ordningernes grænseoverskridende virkning. Kommissionen vurderer endvidere, at hvad angår udnyttelsen af audiovisuelle værker online er der behov for at lette udarbejdelsen af licensaftaler i alle medlemsstaterne med henblik på at fremme tilgængeligheden af europæiske værker på video on demand-platformer i hele EU.

Kommissionen bemærker også, at onlinedistribution af ophavsretligt beskyttet indhold i sagens natur er grænseoverskridende, og at kun ordninger, som er blevet vedtaget på EU-plan, har mulighed for at sikre en velfungerende markedsplads til distribution af værker og andre frembringelser og at sikre udgivelsessektorens bæredygtighed i lyset af det digitale miljøes udfordringer. Endelig vurderer Kommissionen, at ophavsmænd og udøvende kunstnere bør sikres det høje beskyttelsesniveau, der følger af EU-lovgivningen, i alle medlemsstater, og at det er nødvendigt at fastlægge en fælles EU-tilgang til gennemsigtighedskrav og -ordninger, der gør det muligt at tilpasse kontrakter i visse tilfælde og at bilægge tvister, for at opnå dette mål og forhindre uoverensstemmelser på tværs af medlemsstaterne.

6. Gældende dansk ret

De danske regler om ophavsret reguleres hovedsageligt i lov om ophavsret (LBK nr. 1144 af 23. oktober 2014, som ændret ved lov nr. 321 af 5. april 2016).

Ophavsretslovens § 2 indeholder en række enerettigheder for ophavsmanden, idet denne tillægges en eneret til at fremstille eksemplarer af et beskyttet værk og til at gøre værket tilgængeligt for almenheden. Enerettigheder gives herudover til udøvende kunstnere (§ 65), lydfremstillere (§ 66), fremstillere af billedoptagelser (§ 67), radio- og fjernsynsudsendelser i form af signalretten (§ 69), fotografer (§ 70) og fremstillere af kataloger mv. (§ 71). Pressemeddelelser beskyttes efter ophavsretslovens § 72. Bog- og nyhedsforlag mv. har således ikke i dag selvstændige rettigheder ud over den beskyttelse, som forlaget måtte have i forhold til § 72.

Ophavsretslovens § 13 indeholder en aftalelicensordning, der gør det muligt for undervisnings- og uddannelsesinstitutioner at fremstille kopier af udgivne værker mv., hvis der indgås aftale med en kollektiv forvaltningsorganisation, der er godkendt af Kulturministeriet.

Ophavsretslovens § 16 giver mulighed for, at biblioteker og museer kan foretage visse eksemplar fremstillingshandlinger, bl.a. ved at fremstille sikkerhedseksemplarer og ved at komplettere ufuldstændige værker. Biblioteker må fremstille eksemplarer af udgivne værker, der bør være tilgængelige i bibliotekets samlinger, men som ikke kan erhverves i almindelig handel eller hos udgiveren.

I henhold til ophavsretslovens § 50, stk. 2, kan aftalelicens påberåbes af en bruger, der inden for et nærmere defineret område har indgået aftale om værksudnyttelse med en kollektiv forvaltningsorganisation, der er godkendt af Kulturministeriet. Aftalelicensen kan på den baggrund bruges ift. aftaler om digitalisering og tilgængeliggørelse af værker, der ikke forhandles. Reglerne giver dog kun mulighed for anvendelse i Danmark.

Ophavsretslicensnævnet har i medfør af § 52 mulighed for at mægle, hvis forhandlingen mellem en bruger og en kollektiv forvaltningsorganisation om indgåelse af visse aftaler ikke fører til et resultat.

Ophavsretslovens §§ 53-59 fastlægger generelle regler om overdragelse af ophavsrettigheder. Reglerne baseres som udgangspunkt på et princip om aftalefrihed. Det følger af ophavsretslovens § 57, at en ophavsmand kan kræve, at der sker afregning mindst en gang om året, hvis ophavsmandens vederlag afhænger af erhververens omsætning, salgstal eller lignende. Ophavsmanden kan ligeledes kræve, at hver afregning ledsages af fyldestgørende oplysninger om de forhold, der har ligget til grund for vederlagsberegningen.

Det følger af ophavsretslovens § 58 a, at såfremt en ophavsmand til en producent af billed- og lydoptagelser har overdraget sin ret til gennem udlejning af sådanne optagelser at gøre et værk tilgængeligt for almenheden, har ophavsmanden ret til et rimeligt vederlag fra producenten for udlejningen.

I medfør af ophavsretsloven § 66 b, stk. 1, har en udøvende kunstner, der medvirker i en lydoptagelse, ret til et supplerende vederlag, hvis den udøvende kunstner aftalte et engangshonorar med lydfremstilleren. Det supplerende vederlag gælder for hvert år, der følger, umiddelbart efter at 50 år er forløbet, efter at lydoptagelsen blev udgivet, eller, såfremt sådan en udgivelse ikke har fundet sted, når 50 år er forløbet efter at lydoptagelsen blev offentliggjort.

Det bestemmes i § 19 i lov om kollektiv forvaltning af ophavsret, at kollektive forvaltningsorganisationer skal give rettighedshaverne en række oplysninger, når de tildeler eller fordeler beløb til dem. Rettighedshaverne skal også modtage disse oplysninger, hvis fordelingen sker gennem den kollektive forvaltningsorganisationens medlemsorganisationer.

Aftaleloven indeholder regler om aftaleindgåelse på formuerettens område. Efter aftalelovens § 36, stk. 1, kan en aftale ændres eller tilsidesættes helt eller delvist, hvis det vil være urimeligt eller i strid med redelig handlemåde at gøre den gældende. Ved afgørelsen af, om en aftale kan ændres eller tilsidesættes, tages der efter aftalelovens § 36, stk. 2, hensyn til forholdene ved aftalens indgåelse, aftalens indhold og senere indtrufne omstændigheder.

E-handelsdirektivet (Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/31/EF af 8. juni 2000) er gennemført i dansk ret ved e-handelsloven (lov nr. 227 af 22. april 2002). Selvom om e-handelsdirektivet er et minimumsdirektiv, er e-handelsloven en ren gennemførelse af direktivet uden nationale særregler eller overimplementering. Loven finder anvendelse på tjenester i informationssamfundet. Det vil sige tjenester med et kommercielt sigte, der stilles til rådighed online på en individuel anmodning fra en tjenestemodtager. Denne definition omfatter e-handel med varer og tjenesteydelser, herunder e-bøger.

Reglerne indebærer bl.a., at en virksomhed er forpligtet til at give nogle generelle oplysninger om sig selv, oplysninger om priser, udforme reklame så den er identificerbar (forbud mod skjult reklame), give nogle tekniske oplysninger i forbindelse med aftaleindgåelsen og give en ordrebekræftelse. Reglerne supplerer de regler, der allerede gælder efter dansk ret, fx i markedsføringsloven og forbrugeraftaleloven. Derudover indeholder direktivet en række regler om ansvaret for internetmellemmænd. Reglerne fastlægger, hvornår indholdsudbydere på internettet kan ifalde ansvar for videreformidling mv. i forhold til brugerleveret indhold på kommunikationsnet.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Gennemførelse af forslaget vil kræve ændring af lov om ophavsret.

Statsfinansielle konsekvenser

Kommissionen har offentliggjort en konsekvensanalyse sammen med forslaget. I analysen vurderes det overordnet set, at de valgte løsninger ikke vil have betydelig indvirkning på de nationale budgetter eller myndigheder. Kommissionen bemærker dog, at visse af løsningerne indebærer specifikke forpligtelser for medlemsstaterne.

Forslaget indeholder en række forpligtelser for medlemsstaterne, der kan have mindre statsfinansielle konsekvenser, bl.a. afholdelse af interessentdialoger og tilpasning eller opretning af tvistløsningsorganer. Det vurderes ikke, at disse forpligtelser vil medføre væsentlige statsfinansielle konsekvenser.

Forslaget kan have statsfinansielle konsekvenser på de områder, hvor offentlige myndigheder i dag indgår aftaler med rettighedshavere, og som påvirkes af forslaget. Dette gælder særligt for så vidt angår reglerne om undervisning, der i dag i stor grad er aftalebaseret. Hvis der i forbindelse med implementeringen vælges en fribrugsregel, hvor der ikke skal betales til rettighedshaverne, vil forslaget kunne føre til

statsfinansielle besparelser for uddannelses- og undervisningssektoren. Såfremt der vælges en model, hvor området ikke længere er aftalebaseret, men hvor der skal betales en kompensation til rettighedshaverne, vil denne besparelse være begrænset.

Offentlige myndigheder kan efter omstændighederne være omfattet af forpligtelserne i artikel 14 (gennemsigtighed) og artikel 15 (aftalejustering af urimelige aftaler). Det offentlige kan således skulle opfylde kravene om rapportering i artikel 14, hvis der indgås direkte aftale med de skabende og udøvende kunstnere om anvendelse af deres værker mv. Offentlige myndigheder vil endvidere kunne blive omfattet af artikel 15, hvis det oprindeligt aftalte vederlag er uforholdsmæssigt lavt sammenlignet med de efterfølgende relevante indtægter og fordele som følge af udnyttelsen af værkerne mv.

Samfunds- og erhvervsøkonomiske konsekvenser

Kommissionen har i direktivforslaget redegjort for sin vurdering af forslagets konsekvenser.

Med hensyn til de anvendelser, der er omfattet af de nye undtagelsesbestemmelser, vurderer Kommissionen, at forslaget vil give uddannelsesinstitutioner, almennyttige forskningsinstitutioner og kulturarvsinstitutioner mulighed for at reducere deres transaktionsomkostninger. De mindskede transaktionsomkostninger medfører ikke nødvendigvis, at rettighedshaverne taber indkomst eller licensindtægter. Det vurderes ligeledes, at undtagelsernes omfang og vilkårene for undtagelsernes anvendelse sikrer, at rettighedshaverne kun lider et minimalt tab. Kommissionen finder ligeledes, at virkningen på små og mellemstore virksomheder inden for disse områder (især videnskabs- og uddannelsesforlag) og på deres forretningsmodeller vil være begrænset.

Kommissionen vurderer videre, at forslagene, der har til hensigt at forbedre licenspraksisser, sandsynligvis vil reducere transaktionsomkostningerne og øge rettighedshavernes licensindtægter, og at små og mellemstore virksomheder inden for disse områder (producenter, distributører, udgivere, osv.) vil blive påvirket positivt. Andre interessenter såsom video on demand-pladformer vurderes også at blive påvirket positivt, bl.a. ved at forslagets artikel 10 skal gøre det nemmere for disse pladformer at indgå aftaler med rettighedshaverne. Kommissionen bemærker, at forslaget indeholder en række foranstaltninger (en gennemsigtighedsforpligtelse for rettighedshavernes kontraktpartnere, indførelsen af en ny rettighed for presseudgivere og forpligtelser for visse onlinetjenester), der vil styrke rettighedshavernes forhandlingsposition og deres kontrol over anvendelsen af deres værker og andre frembringelser, og at dette forventes at få en positiv virkning på rettighedshavernes indtægter.

Forslaget indeholder nye forpligtelser for visse onlinetjenester og dem, som ophavsfolk og udøvende kunstnere overdrager deres rettigheder til, som efter Kommissionens vurdering kan medføre yderligere omkostninger. Kommissionen mener dog, at forslaget sikrer, at omkostningerne forbliver rimelige, og at visse aktører, når det er nødvendigt, ikke underlægges forpligtelsen. Kommissionen henviser til, at gennemsigtighedsforpligtelsen fx ikke finder anvendelse, hvis de forbundne

administrationsomkostninger er uforholdsmæssigt store i forhold til indtægterne. Det bemærkes endvidere, at forpligtelsen for onlinetjenester kun finder anvendelse på informationssamfundstjenester, der lagrer og giver adgang til store mængder af ophavsretligt beskyttet indhold, som uploades af deres brugere.

Regeringens er overordnet set enig med Kommissionens vurdering, men finder samtidig, at de nærmere samfunds- og erhvervsøkonomiske konsekvenser af forslaget er vanskelige at opgøre, bl.a. fordi bestemmelserne er uklare både ift. ansvarssubjekter og forpligtelser, og at det derfor ikke er muligt at forudsige, hvordan markedet vil reagere, som følge af forslagene. Hertil kommer, at konsekvenserne på visse områder vil afhænge af, hvordan forslagene gennemføres, da forslaget giver valgfrihed for medlemsstaterne på en række områder.

Forslaget til artikel 3 forventes ikke at få væsentlige konsekvenser, da der er tale om et begrænset indgreb, og idet forslaget er isoleret til de værker mv., som forskningsinstitutionerne har lovlig adgang til.

Konsekvenserne af forslaget til artikel 4 afhænger af den måde, hvorpå forslaget gennemføres i dansk ret, da forslaget – som nævnt ovenfor – giver medlemsstaterne stor valgfrihed ift. om undtagelsen skal begrænses, og om der skal gives kompensation, når undtagelsen anvendes. Hvis der i forbindelse vælges at indføre en fribrugsregel, vil rettighedshaverne miste indtægter, som de i dag får ved aftaler med uddannelses- og undervisningsinstitutionerne. Dette kan føre til, at der vil være mindre incitament til at udvikle nye dansksprogede bøger mv., herunder læremidler. Hvis der vælges en model, hvor der enten fortsat vil skulle indgås aftaler eller hvor rettighedshaverne får en kompensation, vurderes konsekvenserne at være begrænsede.

Forslaget til artikel 5 forventes ikke at få væsentlige konsekvenser, da der i stort omfang er tale om en videreførelse af de nuværende danske ophavsretsregler.

Forslaget til artikel 7-9 forventes ikke at få væsentlige konsekvenser for rettighedshavere eller kulturarvsinstitutioner, da det er en forudsætning for anvendelse af reglerne, at der indgås en aftale mellem disse parter, hvilket også er gældende i dag.

Forslaget til artikel 10 forventes ikke at få væsentlige konsekvenser for, da den foreslåede tvistløsningsordning er frivillig.

Det er vanskeligt at forudsige konsekvenserne af en gennemførelse af artikel 11, der giver udgivere af pressepublikationer (dagblade mv.) nye rettigheder. Forslaget kan medføre, at en virksomhed mv., der ønsker at gengive artikler, potentielt vil skulle indgå aftaler med flere rettighedshavere end i dag, da kredsen af potentielle rettighedshavere udvides. Modsat vil forslaget sikre, at udgiverne af pressepublikationer får nemmere ved bevise, at de har fået overdraget rettigheder fra journalister mv., hvilket kan forbedre dagsbladenes mv. muligheder for at få betaling, når artikler anvendes på internettet. Som nævnt ovenfor er det uklart, hvorvidt

forslaget giver en bredere beskyttelse end den, der gælder i dag. Hvis dette er tilfældet, vil brugere af artiklerne skulle indgå flere aftaler i dag, hvilket på den ene side vil være positivt for dagblade – og evt. journalister mv. – men negativt for de brugere, som ikke efter de nuværende regler vil skulle indgå aftaler.

Forslaget til artikel 12 vil ikke have nogle konsekvenser i sig selv, da der alene er tale om en valgfrihed for medlemsstaterne.

Forslaget til artikel 13 vil have konsekvenser for de leverandører af informationssamfundstjenester, som bliver omfattet af bestemmelsen, da de vil skulle indføre de i artiklen nævnte foranstaltninger,

hvilket fx kan være indholdsgenkendelsesteknologier. Dette vil medføre omkostninger for tjenesterne, bl.a. som følge af implementering og løbende drift, herunder håndtering af klager fra brugerne af platformene. Kommissionen har i sin konsekvensanalyse givet eksempler på de foranstaltninger, som kan indføres. Det følger heraf, at prisen for anvendelse af de nævnte teknologier varierer betydeligt.

Forslaget indeholder samtidig en række sikkerhedsventiler, der skal sikre de omfattede platforme mod at blive pålagt urimelige byrder.

For det første gælder forslaget udelukkende for informationssamfundstjenester, som *”lagrer og giver offentlig adgang til store mængder af værker og andre frembringelser, der uploades af deres brugere”*. Små virksomheder, herunder digitale iværksættere, vil sandsynligvis ikke opfylde dette krav, da de næppe vil have ”store mængder” værker og andre frembringelser på deres tjenester.

For det andet følger det af forslaget, at foranstaltningerne bl.a. skal være ”forholdsmæssige”. Begrebet er ikke defineret i selve forslaget, men det følger af Kommissionens konsekvensanalyse, at det vil være op til informationssamfundstjenesten selv at vælge den mest omkostningseffektive løsning, og at der i den forbindelse kan tages højde for de særlige omstændigheder, som gælder for den pågældende tjeneste samt for tjenestens størrelse.

For det tredje bærer rettighedshaverne en del af de omkostninger, som er forbundet med den løbende drift af foranstaltningerne, bl.a. ved at det påhviler rettighedshaverne at identificere det materiale, som platformene skal forhindre tilgængeligheden af.

Endelig bemærkes det, at såfremt foranstaltninger som fx indholdsgenkendelsesteknologier bliver mere udbredte, kan dette føre til øget konkurrence for udviklere af sådanne teknologier, hvilket kan være med til at sænke prisen for anvendelse heraf.

Det kan ikke afvises, at præambelbetragtning 38 vil få betydning for vurderingen af, om en informationssamfundstjeneste er ansvarlig for det materiale, der uploades af tjenestens brugere. I så fald vil informationssamfundstjenesterne kunne være nødsaget

til at afholde udgifter til betaling til rettighedshaverne. Den pågældende tjeneste vil kunne vælge at overvælte disse øgede udgifter på sine brugere eller anvende en del af sine eventuelle reklameindtægter på betalingerne til rettighedshaverne.

Forslaget til artikel 14 vil have konsekvenser for dem, som indgår aftaler med skabende og udøvende kunstnere, herunder navnlig forlag, producenter og radio- og tv-foretagender. Det nærmere omfang af forpligtelserne vil afhænge af gennemførelsen af forslaget, da de nærmere forpligtelser vil skulle fastsættes nationalt i samarbejde med interessenterne. Samtidig har medlemsstaterne valgfrihed i forhold til at justere forpligtelserne i det omfang, at forpligtelserne er uforholdsmæssig store i forhold til indtægterne fra udnyttelsen af værket mv., og at beslutte, at forpligtelsen ikke finder anvendelse, når bidraget fra kunstneren ikke har væsentlig betydning for værker mv.

Forslaget til artikel 15 medfører kun forpligtelser for en medkontrahent til en skabende eller udøvende kunstner, hvis der er tale om, at det oprindelige, aftalte vederlag er uforholdsmæssigt lavt. Det forventes, at reglen vil blive anvendt i forholdsvis få tilfælde.

Forslaget til artikel 16 medfører ikke i sig selv nogle omkostningerne for parterne, da ordningen er frivillig. Det vil afhænge af den nationale gennemførelse af reglerne, hvorvidt anvendelse af det alternative tvistløsningsorgan skal være betinget af betaling fra parterne selv.

8. Høring

Forslaget er sendt i bred høring til berørte interessenter den 6. oktober 2016 med frist den 4. november 2016. Høringssvarene er summarisk gengivet nedenfor. Der henvises til de konkrete høringssvar, der er offentligt tilgængelige på Kulturudvalgets hjemmeside.

Generelle synspunkter om forslaget

Copydan AV-foreningerne er overordnet set positive over for forslagets identificering af specifikke problemstillinger, der ønskes løst. Copydan AV-foreningerne finder det i særdeleshed positivt, at der søges at gøre op med den største udfordring for den fremtidige finansiering af originalt dansk og europæiske indhold samt nationale distributionsplatforme i form af amerikanske teknologi-giganter. Copydan AV-foreningerne udtrykker bekymring i forhold til, at Kommissionen i stigende grad anvender juridiske mekanismer såsom ”oprindelseslandsprincippet”.

Copydan Billeder finder det overordnet set positivt, at Kommissionens forslag bygger på en grundlæggende anerkendelse af, at det er nødvendigt at sikre skaberne af kulturprodukter indtægter fra udnyttelsen af deres værker.

Copydan Tekst & Node understreger vigtigheden af aftalelicenssystemet og bakker op om regeringens positionspapir på ophavsretsområdet fra november 2015 og Folketingsbeslutning V37.

Creative Commons finder ikke, at Kommissionens oplæg vil medføre en moderne ophavsrettighedslovgivning i Europa og beder om et ophavsretligt system, som vil passe til den digitale tidsalder, og som er fleksibelt nok til at tilpasse sig en hastigt forandrende virkelighed.

Dansk Erhverv bakker op om intentionerne om at styrke det digitale indre marked, men finder bl.a., at ny EU-regulering på ophavsretsområdet kun bør indføres i det omfang, at det er nødvendigt for at fremme det digitale indre marked samt, at det er afgørende, at eventuel ny lovgivning på dette område er fremsynet, evidensbaseret og at det bygger på grundige høringer og konsekvensanalyser. Dansk Erhverv bakker op om de danske grundholdninger om hensynstagen til film og tv-branchen og om folketingsbeslutning V37.

Dansk Industri støtter grundlæggende EU's vision om det digitale indre marked. Dansk Industri støtter derfor også fælles EU-regler for at beskytte de kreative branchers ophavsrettigheder i en digital tidsalder. For Dansk Industri er det afgørende, at disse regler skal virke som gode rammevilkår for, at virksomheder på tværs af værdikæder selv kan aftale sig frem til anvendelse af værker mv. Samtidig finder DI det dog også vigtigt, at de europæiske ophavsretsregler ikke udformes på en måde, så de bliver en barriere for at udvikle nye innovative digitale tjenester.

Danske Forlag henviser til folketingsbeslutning V37.

Dansk Forfatterforening henviser til, at udgangspunktet bør være frivillige aftaler, herunder ved kollektive forvaltningsaftaler, hvor individuel klarering ikke er realistisk.

DFI anerkender EU-Kommissionens mål om at skabe et digitalt indre marked for digitalt indhold og tjenester samt EU-Kommissionens mål om at fremme nye anvendelser af ophavsretligt beskyttet materiale på tværs af grænserne til gavn for bevarelse af bl.a. kulturarven. DFI anerkender også det potentiale, der kan være i at skabe juridiske klarhed over de ophavsretlige undtagelser, der er nævnt i forslaget.

FDV bemærker, at området for ophavsret og reguleringen heraf i allerhøjeste grad bør ske via frivillige aftaler og gennem individuel forhandling mellem rettighedshaverne og erhververe.

IVÆKST finder det positivt, hvis ophavsretten kan gøres tidssvarende og forenelig med den digitale tidsalder.

Producentforeningen finder ikke, at der eksisterer et reelt behov for yderligere, grundlæggende regulering af ophavsretten i EU, og at eventuel lovgivning på tv- og filmområdet skal bygge på en forståelse af tv- og filmbranchens udfordringer, herunder være baseret på grundige konsekvensanalyser. Producentforeningen finder ikke, at dette er gældende for forslaget og henviser til folketingsbeslutning V37.

Statens Museum for Kunst hilser direktivet velkomment som et reelt udtryk for EU-kommissionens ambition om at etablere et digitalt fællesmarked, hvor den digitaliserede kulturarv opnår fri bevægelighed på tværs af landegrænser mv., men finder, at det ikke formår at opstille de nødvendige rammer for, at museumssektoren kan føre dette ud i livet.

Statsbiblioteket og Det Kongelige Bibliotek finder, at forslaget især er positivt for de EU-lande, hvor der i dag er færre undtagelser til ophavsretten end i Danmark, og hvor der ikke er aftalelicens. Bibliotekerne finder ikke, at forslaget har taget fat på at løse problemerne med at sikre bedre adgang til kulturarven.

TV2 DANMARK A/S opfordrer til, at det sikres, at velfungerende aftalelicenssystemer mv. kan opretholdes.

Wikimedia Danmark finder det vigtigt, at lovgivningen er balanceret, og at den varetager både rettighedshavernes og brugerne rettigheder. Wikimedia Danmark finder ikke, at det foreliggende forslag opfylder dette.

Tekst- og datamining (artikel 3)

Aarhus Universitet ser meget positivt på artiklens overordnede formål og bemærker, at adgang til tekst- og datamining bør omfatte værker mv., som befinder sig ved forskningsinstitutionerne. Aarhus Universitet er desuden bekymret over muligheden for at anvende sikkerhedsforanstaltninger, da dette findes at kunne føre til, at formålet med bestemmelsen forspildes.

Akademikerne/UBVA finder, at det vil være hensigtsmæssigt, at der udarbejdes retningslinjer for, hvornår tekst- og datamining altid skal kunne udøves uden rettighedshavernes aktive medvirken. Akademikerne/UBVA finder, at forskningsinstitutioner, der forud varsler planlagte tekst- og datamining aktiviteter, bør kunne gennemføre disse uden risiko for blokering.

Creative Commons finder, at forslaget vil hæmme potentialet for tekst- og datamining, og at dette vil mindske den potentielle virkning af specifikke tekst- og datamining anvendelser. Det anføres dog, at det er positivt, at forslaget ikke kan tilsidesættes ved hjælp af kontrakter, men det findes, at brugen af teknologiske beskyttelsesforanstaltninger bør forbydes. Creative Commons finder på den baggrund, at undtagelsen bør ændres, så den tillader enhver at foretage tekst- og datamining i al lovligt tilgængeligt materiale til ethvert formål.

Danmarks Biblioteksforening finder forslaget positivt, dog således at det findes hensigtsmæssigt, at der i undtagelsen fastsættes konkrete minimumsbetingelser for, hvornår tekst- og datamining altid skal kunne udøves uden rettighedshavernes aktive medvirken. Danmarks Biblioteksforening peger endvidere på, at forslaget ikke forholder sig til tekst- og datamining baseret på indhold, der befinder sig uden for EU.

Dansk Erhverv finder, at undtagelsen i artikel 3 bør udvides til at omfatte både kommercielle og ikke-kommercielle aktiviteter. Det anføres også, at artiklen ikke må skabe uklarhed om vilkårene, og at det skal gøres helt tydeligt, at alle aktører kan udføre tekst- og datamining på det åbne internet.

Dansk Industri støtter forslaget, men mener, at der bør udvides til kommercielle, videnskabelige formål.

IVÆKST finder, at forslagets afgrænsning er uklar, og at det medfører en betydelig usikkerhed for virksomheder, som baserer sin forretningsmodel på tekst- og datamining. IVÆKST finder, at man i stedet bør fokusere på at skabe et innovativt og digitalt EU.

Nationalmuseet stiller spørgsmålstejn ved, om de er omfattet af artikel 3 og oplyser, at muligheden for at foretage tekst- og datamining kan være relevant for museet i fremtiden.

Statsbiblioteket og Det Kongelige Bibliotek finder forslaget positivt, men finder det hensigtsmæssigt, at det præciseres, at bibliotekerne er omfattet af forslaget. Det findes også vigtigt, at det præciseres, at der kan foretages tekst- og datamining i andres samlinger.

Wikimedia Danmark ønsker en udvidelse af forslaget til også at gælde fx datajournalister, iværksættervirksomheder mv.

Anvendelsen af værker og andre frembringelser i digital og grænseoverskridende undervisning (artikel 4)

Aarhus Universitet finder, at forslaget imødekommer universitets behov, dog således at det findes beklageligt, at undtagelsen ikke er præceptiv, bl.a. fordi det er muligt at fravige undtagelsen, hvis der er passende licenser på området.

Akademikerne/UBVA, Copydan AV-foreningerne, Copydan Tekst & Node, Copydan Billeder, Dansk Forfatterforening, Dansk Journalistforbund, Danske Forlag, Egmont og Samrådet for Ophavsret udtrykker generelt bekymring over for forslaget. I høringssvarene henvises der bl.a. til, at undtagelsen risikerer at medføre stor skade på markedet og det danske aftalelicenssystem. Det vurderes ligeledes, at omfanget af forslaget er uklart, særligt i forhold til begreberne ”undervisningsbrug” og ”digital brug”, og at forslaget vil kunne føre til en ”fair use” regel for så vidt angår undervisning. Flere af høringssparterne foreslår derfor, at området i stedet bør håndteres via frivillige aftaler og aftalelicenssystemet, og at licenser bliver givet forrang frem for en undtagelse. I høringssvaret fra Copydan AV-foreningerne foreslås det, at der indføres kollektiv forvaltning på området. Det foreslås også, at materiale, som udvikles specifikt til undervisningsbrug, helt undtages fra forslaget. Såfremt undtagelsen bibeholdes, anbefales det i flere af høringssvarene, at muligheden for at anvende licensmodeller i

stedet for undtagelsen og muligheden for at fastsætte kompensation bliver gjort obligatoriske. Der henvises i den forbindelse til, at forslaget ellers kan være i strid med international lovgivning på området. Det bemærkes også i enkelte høringssvar, at selv med muligheden for at anvende licenser i stedet for undtagelsen, vil forslaget kunne forrykke balancen i forhold til forhandlingerne mellem rettighedshaverne og undervisningsinstitutionerne. Endelig udtrykkes der i flere høringssvar generel bekymring over, at Kommissionen i stigende grad anvender mekanismer som fx oprindelseslandsprincippet på ophavsretsområdet.

Creative Commons finder forslaget skuffende, fordi det vil tillade medlemsstater at se bort fra undtagelsen, hvis undervisningsmaterialerne er tilgængelige gennem licensmuligheder. Creative Commons peger endvidere på, at undtagelsen kun gavner officielle uddannelsesinstitutioner. Creative Commons finder derfor, at undtagelsen bør tilrettes, så den tillader alle inden for undervisningssektoren mv. at bruge og dele indhold online i forbindelse med undervisningsformål uden at skulle afgøre, om der er en licensmulighed til rådighed.

Danmarks Biblioteksforening finder det positivt, at der er lagt op til en licens til massedigitalisering samt brug af værker i digital og grænseoverskridende undervisning. Danmarks Biblioteksforening finder, at der er punkter, hvor der er grundlag for at supplere, men ikke erstatte, det danske aftalelicenssystem.

Dansk Erhverv mener, at forslaget er problematisk, og at der i stedet bør reguleres via frivillige og fleksible aftaler. Dansk Erhverv finder også, at hvis forslaget bevares, bør det være ledsaget af en kvantitativ begrænsning på omfanget af anvendelsen, og virksomhederne skal som minimum sikres et rimeligt vederlag for udnyttelsen af deres indhold.

DFI finder det afgørende, at filmværker helt undtages anvendelsesområdet, og at artikel 4, stk. 2, ikke gøres betinget af, at der er adgang til kollektive licensaftaler, der giver adgang til anvendelsen. DFI bemærker dog, at aftalelicenssystemet ikke må gå forud for den individuelle aftaleindgåelse. DFI opfordrer i stedet til aftalefrihed på området. DFI finder ikke, at en kompensation for en undtagelse vil kunne udgøre en sikring af det tab, som det kommercielle marked kan imødesee, såfremt forslaget gennemføres i sin nuværende form.

Egmont er modstander af forslaget og bemærker, at forslaget vil kunne fjerne ethvert incitament til at udvikle digitalt undervisningsmateriale.

Statsbiblioteket og Det Kongelige Bibliotek finder det positivt, at der er tale om en obligatorisk undtagelse samt at grundlaget for digital brug af materiale bliver meget klart. Bibliotekerne finder det også positivt, at bl.a. filmværker og aviser er medtaget i forslaget. Det vurderes vigtigt at få klargjort, hvad der forstås ved "ikke-kommercielle formål".

Bevarelse af Kulturarven (artikel 5)

Copydan Tekst & Node har ikke noget problem med forslaget, forudsat at det begrænses til eksemplar fremstilling til bevaringsformål og ikke udvides til at gælde tilgængeliggørelse af værker til almenheden.

DFI finder forslaget positivt.

Nationalmuseet bemærker, at museer mv. allerede i dag har mulighed for at foretage kopier i bevaringsøjemed i medfør af den danske ophavsretslov. Nationalmuseet oplyser også, at muligheden for at tilgængeliggøre de omfattede værker er af lige så stor betydning for museerne som muligheden for at foretage kopier med henblik på bevaring.

Samrådet for Ophavsret finder bestemmelsen uproblematisk i den nuværende form.

Statsbiblioteket og Det Kongelige Bibliotek finder det positivt, at der fastsættes en obligatorisk undtagelse.

Almindelige bestemmelser (artikel 6)

Samrådet for Ophavsret og Danske Forlag ønsker en udvidelse af forslagets artikel 6.

Værker, der ikke forhandles (artikel 7-9)

Akademikerne/UBVA finder forslaget fornuftigt og afbalanceret.

Copydan AV-foreningerne finder, at det er positivt, at forslaget anerkender aftalelicensmodellen. Dog bør det undersøges, om den foreslåede ordning er anderledes end den danske aftalelicens, og om indførelsen af en EU-aftalelicens kan få negativ afsmittende virkning på den velfungerende danske model.

Copydan Tekst & Node finder som udgangspunkt forslaget positivt, men er dog opmærksom på, at direktivforslagets aftalelicensbestemmelser adskiller sig fra den danske aftalelicensordning på enkelte punkter, hvilket Copydan Tekst & Node samlet set kan leve med, så længe forslaget isoleres til værker, der ikke længere forhandles.

Copydan Billeder hilser forslaget velkomment, men mener ikke, at der er behov for den administrativt tungere procedure, som foreslås i forslaget. Herudover ønsker Copydan Billeder en række ændringer, herunder at det fastslås, at den danske aftalelicensordning ikke berøres af forslaget.

Creative Commons finder, at løsningen måske vil virke for nogle typer af værker, men at en bedre løsning ville være at introducere en undtagelse for brug af værker, der ikke længere forhandles, som virker sideløbende med licens- og kollektive håndteringsløsninger, der er i brug i dag.

Danmarks Biblioteksforening advarer mod at fastsætte en tung administrativ proces.

Dansk Forfatterforening er tilfreds med, at aftalelicensen bringes i anvendelse til at regulere brugen af out-of-commerce værker i kulturarvsinstitutioner via kollektive forvaltningsselskaber.

Dansk Erhverv finder det positivt, at EU-Kommissionen anerkender aftalelicensens fordele, og at produkterne har en kommerciel værdi for rettighedshaverne.

DFI er positive over for artikel 7, herunder at aftalelicenssystemet er et bærende element i forslaget. DFI finder dog, at artikel 8 bør overvejes nøje, og at ordningen kan være omkostningstung. DFI finder, at det bør være muligt at indgå aftalelicenser, der er begrænset til kulturarvsinstitutionernes naturlige virkeområde.

DR finder det afgørende, at forslaget ikke medfører afgørende ændringer af det danske aftalelicenssystem. DR foreslår endvidere, at det præciseres, at radio- og tv-stationers arkiver ikke falder under definitionen på værker, som ikke længere forhandles.

Nationalmuseet vurderer, at de nye regler vil være relevante, men finder, at forslaget medfører store krav til museerne, hvorfor Nationalmuseet er i tvivl om, hvorvidt det vil gøre en afgørende positiv forskel. Det problematiseres bl.a., at det vil være vanskeligt at fastslå, hvornår noget ikke længere forhandles.

Producentforeningen er ikke enig i, at værker, som ikke længere forhandles, skal kunne klareres via en kollektiv forvaltningsorganisation.

Samrådet for Ophavsret hilser forslaget velkomment, men er opmærksomt på, at direktivforslagets aftalelicensbestemmelser adskiller sig fra den danske ordning. Samrådet for Ophavsret finder dog, at dette mere end opvejes af en så principiel anerkendelse fra EU-kommissionen af aftalelicensen som håndteringsmodel.

Statens Museum for Kunst er positive i forhold til, at forslaget indeholder regler om værker, der ikke længere forhandles. Statens Museum for Kunst er dog bekymret for, at den licenseringsmodel, som foreslås, ikke er adækvat, og at den vil medføre en udpræget risiko for, at den ikke løser de udfordringer, som kulturarvssektoren står over for.

Statsbiblioteket og Det Kongelige Bibliotek finder det positivt, at der er tale om en obligatorisk undtagelse, som gælder alle samlinger og medietyper, samt at forslaget kan anvendes over grænserne. Bibliotekerne finder dog, at forslaget indeholder administrative tunge krav, og at det er vigtigt, at implementeringen af forslaget ikke medfører en så omfattende søgeproces, at reglerne ikke vil blive brugt. Bibliotekerne er derfor tilfredse med, at der lægges op til dialog om omfanget af disse søgekriterier. Endvidere findes det vigtigt, at "digitaliseres" slettes, da denne ret følger af artikel 5.

TV2 DANMARK A/S finder, at definitionen af værker, der ikke forhandles, er uklar og foreslår, at det præciseres, at radio- og tv-stationernes arkivindhold ikke skal være omfattet af definitionen.

Adgang til og tilgængelighed af audiovisuelle værker på video on demand-platforme (artikel 10)

Copydan AV-foreningerne, DR og FDV mener, at forslaget er uklart. Copydan AV-foreningerne foreslår, at der i stedet bliver åbnet op for frivillig, kollektiv forvaltning på området.

DFI finder artikel 10 fornuftig og god.

Samrådet for Ophavsret og Dansk Journalistforbund finder forslaget positivt, men mener, at det bør præciseres, at forhandlingsadgangen også skal gælde for ophavsmænd og udøvende kunstnere.

Statsbiblioteket og Det Kongelige Bibliotek finder forslaget positivt.

Beskyttelse af pressepublikationer med henblik på digital anvendelse (artikel 11)
Creative Commons, Dansk Industri, Dansk Erhverv, Google Danmark ApS, Forbrugerrådet Tænk, IT-Politisk Forening, IVÆKST, Prauda og Wikimedia udtrykker overordnet set bekymring over for forslaget. I høringssvarene bemærkes det, at forslaget vil gøre mere skade end gavn, da det bl.a. kan skade den måde, som internettet fungerer på i dag, gøre det sværere for internetbrugere at finde nyheder, gå ud over særligt de små og mellemstore virksomheder samt være til skade for ytringsfriheden. Der peges også på, at det principielt er betænkeligt at indføre nye enerettigheder, særligt i det digitale domæne, og at konsekvenserne af forslaget er svære at forudsige. Der henvises også til, at forslaget ligner to lovforslag i Tyskland og Spanien, som høringssvarene peger på har været fejlslagne. Endelig henvises der til, at udgiverne rent teknisk har mulighed for at kontrollere deres værker, og det påpeges, at konsekvenserne af forslaget er svære at forudsige.

Danmarks Biblioteksforening finder, at forslaget giver grund til bekymring for, at det vil gøre det endnu sværere og dyrere at gøre materiale tilgængeligt, når der tilføjes nye rettighedshavere.

Dansk Journalistforbund mener, at det vil være forkert at indføre en beskyttelse af udgivere til pressepublikationer med henvisning til, at producenter på andre områder beskyttes. Det anføres endvidere, at forslaget ikke vil medføre, at udgivere af pressepublikationer får bedre mulighed for at indgå aftaler end i dag. Derimod findes det, at de nye regler kan påvirke styrkeforholdet mellem udgiverne og ophavsmændene. Dansk Journalistforbund opfordrer derfor til, at den danske regering arbejder for, at artikel 11 fjernes, og at der i stedet arbejdes for, at der indføres en ophavsretlig beskyttelse som reelt kan bremse udviklingen på området.

Danske Medier vurderer, at forslaget vil få stor principiel såvel som praktisk betydning for udgiverne. Det anføres, at den vil bidrage markant til udgivernes muligheder for at skabe sådanne bæredygtige forretningsmodeller for publicering af indhold på digitale platforme. Der henvises også til, at der kunne være undgået en række sager, såfremt forslaget havde været gældende tidligere. Danske Medier støtter derfor Kommissionens forslag helhjertet.

Egmont støtter forslaget, da det bl.a. vil gøre det nemmere for presseudgivere at udstede licenser ved at udgivernes bevisbyrde for, at samtlige underliggende rettigheder er erhvervet øjensynligt vil blive lempet med forslaget. Egmont finder også, at udgiverne vil få nemmere ved at håndhæve deres rettigheder, da udgiverne ikke behøver at dokumentere, at de har rettigheder. Egmont henviser endvidere til, at der er givet selvstændige rettigheder til fx lyd- og filmproducenter samt tv-stationer.

Samrådet for Ophavsret finder, at hvis forslaget gennemføres, så bør det fremgå, at det ikke kan være på bekostning af eller til skade for ophavsmænds og udøvende kunstners rettigheder.

Statsbiblioteket og Det Kongelige Bibliotek finder, at forslaget giver anledning til bekymring for, at det bliver både sværere og dyrere at gøre kulturarven tilgængelig, når der er yderligere en rettighedshaver, som der skal indhentes tilladelse fra og betales vederlag til. Det findes også, at forslaget på visse punkter er uklart, og det foreslås, at forslaget kun får virkning fremadrettet.

Krav om rimelig kompensation (artikel 12)

Danmarks Biblioteksforening finder det væsentligt at få understreget, at forslaget kun bør gælde under forudsætning af, at udgiver har betalt vederlag til ophavsmanden.

Dansk Erhverv bakker op om forslaget.

Dansk Forfatterforening finder, at modellen understøtter de velfungerende og aftalemæssigt tilvejebragte ordninger i Danmark, men er bekymret ved motiverne bag forslaget. Dansk Forfatterforening vurderer, at det bør fremgå af de tilhørende betragtninger, at kollektive overenskomster kan anvendes til at fastlægge, hvornår en udgiver bærer en juridisk og økonomisk risiko ved udgivelsesprocessen, der kan danne grundlag for, at udgiveren har krav på kompensation for en mistet indtægt.

Danske Forlag finder forslaget vigtigt. Danske forlag mener dog, at bestemmelsen skal suppleres af en bestemmelse, som udtrykkeligt anerkender, at forlagene bliver rettighedshavere som følge af det kontraktuelle forhold med forfatteren, og at det præciseres, at retten til rimelig kompensation ikke kun dækker de tilfælde, hvor udnyttelsen har fundet sted i henhold til en undtagelse, men også hvor udnyttelsen har fundet sted i henhold til kollektiv forvaltning.

Egmont støtter det stillede forslag i artikel 12.

Samrådet for Ophavsret finder, at hvis forslaget gennemføres, så bør det fremgå, at det ikke kan være på bekostning af eller til skade for ophavsmænd og udøvende kunstners rettigheder.

Statsbiblioteket og Det Kongelige Bibliotek finder, at forslaget giver anledning til bekymring for, at det bliver både sværere og dyrere at gøre kulturarven tilgængelig, når der er yderligere en rettighedshaver, som der skal indhentes tilladelse fra og betales vederlag til.

Visse anvendelser af beskyttet indhold via onlinetjenester (artikel 13)

Copydan AV-foreningerne, Dansk Artistforbund, Dansk Forfatterforbund, Dansk Journalistforbund, DJBFA, DKF, DPA, IFPI, Koda, Musikforlæggerne i Danmark, og Samrådet for Ophavsret er overordnet set positive over for forslaget, som flere mener er et skridt i den rigtige retning, bl.a. fordi "safe harbour"-reglerne i e-handelsdirektivet findes at have medført en urimelig retstilstand. Der peges også på, at det er afgørende, at der etableres et ophavsretligt medansvar for udbyderne af de omfattede tjenester, der faciliterer, katalogiserer og profiterer på brugernes uploads af ophavsretligt beskyttet indhold. Høringsparterne finder, at det bør tydeliggøres, at når tjenesteyderen spiller en aktiv rolle i formidlingen af indhold fra sin platform, så er tjenesteyderen ikke ansvarsfri. I flere høringssvar peges der også på vigtigheden af betragtning 38, som foreslås skrevet direkte ind i artikelbestemmelsen.

Creative Commons, Google Denmark ApS, IT-Politisk Forening, IVÆKST og Wikimedia Danmark vurderer overordnet set, at forslaget vil have negative konsekvenser. Der peges blandt andet på, at forslaget kan medføre en adgangsbarriere for bl.a. digitale iværksættere og mindre platforme, at forslaget kan skade internettets funktion, og at det kan have en negativ indflydelse på borgernes grundlæggende rettigheder på internettet. I visse høringssvar understreges det også, at forslaget kan være vanskeligt eller umuligt at opfylde for små og mellemstore virksomheder. Endelig udtrykkes der bekymringer ift., om forslaget vil medføre en omskrivning af e-handelsdirektivet, bl.a. ved at pålægges onlineudbyderne en monitoreringspligt. Det foreslås i flere af høringssvarene, at forslaget udgår og i andre at fx visse typer af tjenester undtages.

Dansk Erhverv anerkender behovet for at sikre sunde og lige konkurrencevilkår på internettet. Det anføres dog, at lovgivning på området skal være gennemtænkt og fremsynet for at minimere risikoen for utilsigtede konsekvenser af lovgivningen.

Dansk Industri støtter som udgangspunkt, at der kan stilles krav om indholdsgenkendelsesteknologier for at beskytte ophavsretligt indhold, dog således at de skal være proportionale. Det skal også sikres, at kravene ikke bliver uoverstigelige adgangsbarrierer for iværksættere mv. Dansk Industri støtter også, at der bliver større gennemsigtighed omkring data og aflønningsforhold for kunstnerne og komponister på forskellige tjenester og platforme.

Forbrugerrådet Tænk kan ikke støtte forslaget, da det er meget bredt formuleret og også har til formål at fjerne brugergenereret indhold. Forbrugerrådet Tænk finder ligeledes, at forslagets konsekvenser er uklare. Forbrugerrådet Tænk finder videre, at brugergenereret indhold uden kommercielt formål skal være undtaget forslaget. Endelig udtrykkes der skepsis i forhold til, om klageadgangen i bestemmelsen i sidste ende vil have nogen gavn.

Hi3G Denmark ApS finder artikel 13 uklar.

Rettighedsalliancen støtter forslaget og bemærker, at der generelt er behov for større klarhed i forhold til de omfattede tjenester, der spiller en afgørende rolle i forhold til fremtidens online marked. Rettighedsalliancen bemærker dog samtidig, at der også er behov for at fokusere på at hæmme de digitale kriminelles rolle, bl.a. ved at forslaget faciliterer en tilgang, hvor alle tager ansvar for at fremme og understøtte en fælles approach til digital kriminalitet.

Statsbiblioteket og Det Kongelige Bibliotek finder det vigtigt, at det understreges endnu tydeligere, at forslaget kun gælder for leverandører af onlinetjenester med store mængder værker mv.

TDC finder artikel 13 problematisk, når den læses i sammenhæng med betragtning 38, da den potentielt kan udvande e-handelsdirektivet.

Aftaler med rimelige vederlag til ophavsmænd og udøvende kunstnere (artiklerne 14-16)

Akademikerne/UBVA er meget positive over for forslaget. Akademikerne/UBVA finder dog, at artikel 14 bør udvides til også at gælde vederlagsfri overdragelser/licenser. Akademikerne/UBVA finder endvidere, at artikel 15 bør udvides til ikke kun at gælde den oprindelige kontraktpart, men også til andre parter, som efterfølgende benytter rettighederne.

Copydan AV-foreningerne finder formålet med artikel 15 positivt, men finder, at den bedste forudsætning for adækvat honorering er aftalebaseret.

Copydan Tekst & Node hilser det velkomment, at der foreslås regulering på området og mener, at forslagets regler er et godt udgangspunkt, da Copydan Billeder finder, at det adresserer misforholdet i forhandlingsstyrken som mange billedskabere mv. oplever, når de leverer værker til udgivere. Copydan Billeder finder dog, at reglerne bør være præceptive.

Dansk Artist Forbund bakker op om de foreslåede bestemmelser, men ønsker dog, at artikel 14 bliver udvidet til også at gælde bl.a. vederlag, som vanskeligt kan allokere til den enkelte kunstner, fx klumpsummer og forligs- og erstatningsbeløb. Dansk Artist Forbund finder endvidere, at der i forbindelse med forslagene bør indføres en

omsorgspligt for medkontraahenter til skabende og udøvende kunstnere i situationer, hvor der er overdraget rettigheder til medkontraahenten.

Dansk Erhverv finder, at artikel 15 er unødvendig, og at den kan skabe juridisk usikkerhed og svække den aftalefrihed, der findes på området i dag.

Dansk Forfatterforening finder artikel 14 positiv, men er dog bekymret over muligheden for at justere forpligtelsen i tilfælde af, at den administrative byrde som følge heraf er uforholdsmæssigt stor i forhold til indtægterne fra udnyttelsen. Dansk Forfatterforening finder endvidere artikel 15 positiv, men finder dog, at det bør præciseres, at fastsættelsen af priser kan ske på baggrund af kollektive overenskomster og vejledende honoraraftaler mv. Endelig forventer Dansk Forfatterforeningen ikke, at muligheden i artikel 16 vil blive anvendt ofte, da udgiften ved at køre en sag i langt den overvejende del af tilfældene vil stå i væsentlig misforhold til sagens genstand.

Dansk Journalistforbund støtter generelt forslaget, men opfordrer til en tydeligere markering af, at anvendelsen af kollektive overenskomster kan være en metode til at sikre et rimeligt vederlag til ophavsmændene og gennemsigtighed i forhold til rettighedsretshververens indtjening.

Dansk Musiker Forbund, Fair Internet og Dansk Skuespillerforbund ser positivt på forslagene. Organisationerne finder dog, at forslagene ikke kommer til at løse problemerne for udøvende kunstnere som følge af en svag forhandlingsposition.

Danske Forlag finder, at artikel 15 bør udgå af direktivforslaget, da det griber ind i aftalefriheden, og at den ikke tager højde for den måde, som forlag agerer på i dag.

DFI finder artikel 16 fornuftig og god.

DJBFA, DKF og DPA støtter forslaget, men ønsker dog generelt, at forslagene bliver yderligere styrket, bl.a. ved at forbyde urimelige kontraktklausuler. I forhold til artikel 16 ønsker foreningerne, at der skal gives mulighed for kollektiv forhandling.

DR er for gennemsigtighed og noterer sig, at medlemsstaterne har fleksibilitet til at fastsætte omfanget af forpligtelsen i forhold til artikel 14. I forhold til artikel 15 finder DR, at forslaget muligvis vil kunne anvendes med rimelighed inden for visse områder, men at bestemmelsen i forhold til public service forpligtelsen vil være urimelig. DR foreslår derfor, at art. 15 udgår af forslaget, alternativt at public service broadcastere undtages.

Egmont er modstander af artikel 15, da det vurderes urimeligt, at der gives den ene part i en kontraktforhandling en ensidig ret til efterfølgende at få justeret et aftalt vederlag. Egmont henviser endvidere til, at forslaget på visse punkter vil være urimeligt for den oprindelige kontraktpart.

IFPI finder artikel 15 unødvendig, da den bidrager til at skabe usikkerhed i forhold til den aftalefrihed, der gælder i musikbranchen i dag.

TV2 DANMARK A/S tilslutter sig krav om gennemsigtighed, men påpeger vigtigheden af proportionalitetskravet i artikel 14, stk. 2. TV2 DANMARK A/S finder artikel 15 problematisk, da den vurderes at være urimelig set i lyset af det store antal aftaler, der skal indgås på tv-området. TV2 DANMARK A/S foreslår i stedet, at bestemmelsen helt skal udgå af forslaget, alternativt at det præciseres, at den ikke omfatter den audiovisuelle sektor.

Samrådet for Ophavsret hilser forslagene velkommen, dog således at de bør udvides til ikke kun at gælde den oprindelige kontraktpart men også andre parter, som efterfølgende benytter rettighederne.

Statsbiblioteket og Det Kongelige Bibliotek finder, at der bør tages særligt hensyn til ABM-institutioner som følge af aktiviteterens karakter og formål. Det ønskes også, at det i forslaget tydeliggøres, at det er rettet mod kommercielle aktører.

TDC finder, at forslagets artikel 15 kun bør gælde fremadrettet.

Andet

Akademikerne/UBVA foreslår, at der bliver indført en undtagelse, der gør det muligt for akademiske forfattere at selvarkivere deres forskningsartikler og stille disse frit til rådighed.

Copydan AV-foreningerne mener, at det bør være af afgørende betydning for Danmarks støtte til direktivforslaget, at brugen af legal fiction kun vil blive benyttet restriktivt.

Creative Commons ønsker, at der bliver indført en generel undtagelse, som kan anvendes på specifikke tilfælde, som lovgivningen ikke forudser. En sådan undtagelse vil skulle være i overensstemmelse med den ophavsretlige tretrin-test. Der henvises fx til den amerikanske "fair use"-klausul.

Danmarks Biblioteksforening ønsker en sikring af en ret til bibliotekerne vedrørende digitalt udlån af materiale.

Danske Forlag henviser til de synspunkter i forhold til artikel 13, som er fremkommet i Rettighedsalliancens høringssvar.

Dansk Musiker Forbund, Fair Internet og Dansk Skuespillerforbund ønsker, at der bliver foreslået en ny vederlagsret for udøvende kunstnere i forbindelse med on demand udnyttelser.

Dansk Journalistforbund støtter Samrådet for Ophavsrets høringssvar samt Copydans Billeders høringssvar for så vidt angår artikel 5.

Illustratorgruppen i Dansk Forfatterforening, Tegnerne/Tegnerforbundet af 1919, DJ: Fotograferne og Dansk Fotografisk Forening støtter høringssvaret fra Copydan Billeder.

KODA støtter høringssvaret fra Samrådet for Ophavsret.

Musikforlæggerne, DJBFA, DKF og DPA bakker op om Kodas høringssvar.

Wikimedia og Creative Commons ønsker, at den såkaldte "panorama"-undtagelse, der gør det muligt at tage billeder af fx offentlige pladser mv., gøres obligatorisk.

Wikimedia foreslår, at der indføres en regel, som gør det klart, at når rettighederne til et værk er udløbet, skal hele eller dele af direkte digitale afbildninger, uanset hvordan de er opstået, aldrig omfattes af ophavsret mv.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Flere medlemsstater har stadig undersøgelsesforbehold på hele eller dele af forslaget. Forhandlingerne afspejler, at forslaget ikke har et eller to overordnede formål, men er et "opsamlingsdirektiv", hvorfor medlemsstaternes positioner på de enkelte områder varierer fra emne til emne.

Der er generel støtte til forslaget til artikel 3 om tekst- og datamining, dog således at flere medlemsstater bl.a. ønsker forslaget udvidet til at gælde andre aktører end forskningsinstitutioner, fx kommercielle aktører, kulturarvsinstitutioner mv. Enkelte medlemsstater ønsker krav om betaling af kompensation til rettighedshaverne. Der hersker forvirring om, hvorvidt forslaget kan have betydning for medlemsstaternes mulighed for at fastsætte undtagelser om tekst- og datamining på baggrund af de eksisterende regler i den europæiske ophavsretslovgivning.

Ift. artikel 4 om undervisning bærer forhandlingerne præg af, at medlemsstaterne i dag har forskellige systemer i forhold til brug af værker i undervisningen. Der er således en generel forståelse af, at et forslag skal give de enkelte medlemsstater mulighed for at vælge mellem undtagelser eller licensbaserede modeller, dog således at enkelte lande stiller spørgsmål ved merværdien af forslaget. Der hersker fortsat tvivl om, hvordan det foreslåede system vil fungere i praksis, herunder særligt hvordan en licensbaseret model vil skulle gennemføres. .

Der er bred støtte til artikel 5 om kulturbevaring, dog således at visse medlemsstater ønsker forslaget udvidet til at gælde andre end kulturarvsinstitutioner som fx public service radio- og fjernsynsforetagender. Det er også foreslået at udvide forslaget til at gælde visse former for tilgængeliggørelse for almenheden.

Ift. artikel 7-9 om værker, der ikke forhandles, er der bred støtte til at finde en løsning på området. Flere medlemsstater finder dog det foreslåede system unødvendigt bureaukratisk, og disse medlemsstater ønsker derfor færre eller mindre bureaukratiske

betingelser for at bruge den foreslåede ordning. Enkelte medlemsstater er skeptiske ift. forslaget og har bl.a. problematiseret, at det ikke er alle medlemsstater, som har kollektive forvaltningsorganisationer på området, som er en forudsætning for systemets funktion.

Ift. artikel 10 har mange medlemsstater stillet spørgsmålstejn ved merværdien af forslaget. Det vurderes dog ikke, at der er medlemsstater, der har store udfordringer med forslaget.

Mange medlemsstater har kritiseret artikel 11 om nye rettigheder til udgivere af pressepublikationer, og der er foreslået alternative løsningsmodeller ift. de udfordringer, som Kommissionen peger på i forslagets konsekvensanalyse. Enkelte medlemsstater ønsker, at forslaget helt udgår, da de finder det tvivlsomt, om forslaget vil forbedre de omfattede udgiveres position samt, at de mener, at forslaget kan skade det øvrige erhvervsliv og ytringsfriheden. Andre lande ønsker nye tiltag på området, men medlemsstaterne er delt mellem lande, der støtter op om en ny rettighed til udgiverne, og lande, der ønsker andre løsninger. Mange medlemsstater har ønsket at præcisere, at forslaget ikke går videre end den nuværende ophavsretlige beskyttelse, dvs. at det ikke omfatter snippets.

Der er generelt støtte til artikel 12 om mulighed for kompensation til forlag, da det er valgfrit, om bestemmelsen skal indføres i national ret.

Selvom mange medlemsstater anerkender formålet med artikel 13 om nye forpligtelser for informationssamfundstjenester, er der generelt skepsis ift. det konkrete forslag, som er fremsat af Kommissionen. Der peges bl.a. på, at det er uklart, hvem der bliver omfattet af forslaget, og hvilke forpligtelser der i så fald påhviler dem, der bliver omfattet. Enkelte lande mener ikke, at forslaget er tilstrækkeligt begrundet, og at det derfor bør udgå. Mange lande er generelt bekymrede over konsekvenserne af forslaget. Dette gælder bl.a. forholdet til ytringsfriheden, da de finder, at forslaget til artikel 13 kan medføre øget blokering af brugeruploadet materiale. Der peges også på, at forslaget kan medføre urimelige byrder for de omfattede tjenester?. Endelig finder mange medlemsstater, at det er uklart, hvordan forslaget – og særligt præambelbetragtning 38 - forholder sig til anden lovgivning såsom e-handelsdirektivet. Nogle lande finder derfor, at betragtningen bør begrænses væsentligt, mens andre ønsker, at det bliver specificeret i en artikelbestemmelse, hvornår informationssamfundstjenester med brugeruploadet materiale er ansvarlige for det brugeruploadede indhold.

Ift. artikel 14 om gennemsigtighedskrav er der generelt støtte til forslaget. Flere medlemsstater ønsker bl.a. forslaget udvidet til også at gælde andre end den kontraktpart, som en skabende eller udøvende kunstner overdrager sine rettigheder til, mens andre er bekymrede for konsekvenserne heraf.

En række medlemsstater har støttet artikel 15 om justering af urimelige kontrakter, mens andre finder, at det bør være op til national lovgivning at fastsætte regler herom.

Mange medlemsstater er bekymrede for, om artikel 16 vil medføre store administrative omkostninger for medlemsstaterne. Enkelte lande har støttet forslaget, mens lande har stillet forslag om, at forslaget udgår, og at det i stedet overlades til medlemsstaterne at vælge, om der skal indføres tvistløsningsorganer på dette område.

Næsten alle medlemsstater finder, at den foreslåede implementeringsfrist er for kort.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter Kommissionens ambitioner om at styrke det digitale indre marked til gavn for forbrugere og virksomheder. Regeringen mener, at det digitale indre marked generelt bør kendetegnes ved åbenhed over for digital innovation og konkurrence, og at der ikke indføres unødige byrder for erhvervslivet eller det offentlige i forbindelse med bestræbelserne på at fremme det digitale indre marked.

Regeringen finder det vigtigt, at ophavsretten fortsat er udtryk for en god balance mellem hensynet til dem, der skaber værkerne, og hensynet til samfundets interesse i at få adgang til disse værker. Det er samtidig vigtigt, at ophavsretsreglerne er tidssvarende, og at de er klare og forudsigelige for rettighedshavere, brugere og forbrugere. Generelt bør der kun fastsættes regler, hvor dette er nødvendigt, og nye regler bør ikke forhindre anvendelse af nationale systemer til klarering af ophavsrettigheder, som fx aftalelicenssystemet.

Regeringen kan på den baggrund generelt støtte Kommissionens forslag til direktiv om ophavsret på det digitale indre marked, dog således at en endelig løsning bør afspejle nedenstående bekymringer, herunder bl.a. at det er afgørende, at forslaget ikke forhindrer anvendelse af aftalelicenssystemet på uddannelses- og undervisningsområdet.

Regeringen finder overordnet set, at indholdet og konsekvenserne af de fremsatte forslag til regler er uklare, hvilket navnlig gælder for artikel 4 om undervisning, artikel 7-9 om værker, der ikke forhandles, artikel 11 om pressepublikationer og artikel 13 om nye forpligtelser for onlineplatforme.

Regeringen støtter forslagets artikel 3 om tekst- og datamining, der vurderes at skabe større klarhed for medlemsstaters forskningsinstitutioner og forskere. Regeringen er i den forbindelse tilfreds med, at de nye regler også kan anvendes i det tilfælde, at forskningsinstitutionerne indgår i samarbejder med private parter. Regeringen finder dog, at det bør sikres, at andre offentlige og ikke-kommercielle forskningsinstitutioner som sygehuse, museer, biblioteker, arkiver m.fl. kan anvende reglerne. Hvis der i forbindelse med forhandlingerne opstår flertal for at udvide reglerne til også at omfatte andre parter, fx kommercielle aktører, skal dette ske under hensynstagen til rettighedshavernes legitime interesser.

Regeringen er tilfreds med, at artikel 4 om undervisning giver mulighed for at begrænse den foreslåede undtagelse, hvis der er passende licenser tilgængelige på markedet, da det giver mulighed for at fortsætte den velfungerende danske ordning, der er gældende i dag. Det er afgørende, at denne løsning bibeholdes, og at forslaget ikke forhindrer anvendelse af aftalelicenssystemet på dette område. Regeringen finder dog, at den foreslåede løsning indeholder flere uklare momenter, hvorfor der bør arbejdes for at sikre, at muligheden for at anvende licenser (i stedet for undtagelser) tager højde for undervisnings- og uddannelsessektorens skiftende behov og samtidig tilgodeser rettighedshavernes interesser. Et eksempel herpå er, at der bør kunne tages højde for, at undervisningen ikke altid sker i institutionernes fysiske lokaler, men også uden for disse lokaler. Regeringen er også tilfreds med, at der er mulighed for at give kompensation til rettighedshaverne på de områder, hvor en undtagelse anvendes. Endelig støtter regeringen indførelse af et oprindelseslandsprincip på området for fjernundervisning, som det foreslås i artikel 4, stk. 3.

Regeringen støtter forslagets artikel 5 om bevaring af kulturarven, da det findes vigtigt, at der er gode muligheder for bevaring af den europæiske kulturarv. De foreslåede egler er i store træk i overensstemmelse med dem, der gælder i Danmark i dag.

Regeringen finder det positivt, at Kommissionen har ladet sig inspirere af den nordiske aftalelicensordning, og at denne ordning nu indgår som konkret redskab til at løse udfordringerne, der er forbundet med digitalisering og digital distribution af værker, der ikke forhandles, som det foreslås i artikel 7-9. Regeringen vil dog under forhandlingerne arbejde for, at de foreslåede krav til kulturarvsinstitutionerne begrænses, så systemet bliver effektivt, bl.a. med inspiration i de erfaringer, som er gjort i Danmark med en sådan ordning.

Regeringen finder, at det er vigtigt, at der er et godt udbud af audiovisuelle on demand-tjenester til glæde for forbrugere og finder samtidig, at der bør være gode muligheder for fortsat udvikling og produktion af dansk audiovisuelt indhold. Regeringen finder det derfor positivt, at Kommissionen har valgt at foreslå en konfliktløsningsmekanisme på video-on-demand-området i artikel 10, der understøtter det aftalebaserede marked. Forslaget er på den måde i overensstemmelse med regeringens positionspapir på ophavsretsområdet samt med Folketingets vedtagelsestekst V37/2016.

Regeringen er enig i, at der er behov for at adressere de udfordringer, som udgivere af pressepublikationer, herunder de danske dagblade, har i forhold til at administrere deres rettigheder på internettet. Regeringen støtter derfor forslaget til artikel 11, der giver dagblade mv. sikkerhed for, at de har rettigheder, når artikler mv. anvendes af brugerne på internettet. Regeringen finder dog samtidig vigtigt, at forslaget ikke ændrer grundlæggende ved den måde, hvorpå nyheder deles i dag, herunder ved at dele links til artikler indeholdende små tekstbidder 'snippets'. Regeringen mener derfor, at helt små tekstbidder, der ikke efter gældende ret er ophavsretlig beskyttet, undtages beskyttelsen, fx ved at det præciseres, at den nye beskyttelse ikke går videre end den ophavsretlige beskyttelse, der gælder i dag for journalister og andre ophavsmænd.

Regeringen finder ligeledes, at beskyttelsestiden bør begrænses til mindre end 20 år, således at beskyttelsen navnlig kommer til at vedrøre aktuelle nyheder.

Regeringen finder, at det er rimeligt, at medlemsstaterne har mulighed for at vælge, at bogforlag m.fl. skal have del i den kompensation, der betales til rettighedshaverne, når bøger mv. anvendes i henhold til en af de ophavsretlige undtagelser – dette vil næppe være en mulighed i dag som følge af en EU-dom fra 2015. Regeringen støtter derfor forslaget til artikel 12, der giver medlemsstaterne mulighed for at give kompensation til forlag.

Regeringen finder det vigtigt, at rettighedshaverne dels har gode muligheder for at få betaling, når deres værker og frembringelser anvendes på internettet, dels har gode muligheder for at få fjernet ulovligt materiale.

Regeringen støtter derfor forslaget til artikel 13, der vil give rettighedshaverne større kontrol over de værker, som uploades og deles på informationssamfundstjenester. Reglerne kan være med til at understøtte de frivillige tiltag, der allerede findes på området.

Regeringen finder dog, at forslaget på visse punkter bør forbedres.

For det første bør det tydeliggøres hvilke informationssamfundstjenester, der er omfattet, samt hvilke krav der gælder for de omfattede tjenester. I den forbindelse bør det sikres, at kravene til informationssamfundstjenesterne er proportionale, så forslaget ikke blive unødvendigt byrdefuldt, herunder særligt ift. små- og mellemstore virksomheder. Regeringen støtter i den forbindelse, at de nærmere krav til foranstaltningerne fastsættes i samarbejde med rettighedshaverne og informationssamfundstjenesterne.

For det andet finder regeringen, at foranstaltninger såsom indholdsgenkendelsesteknologier kan øge risikoen for, at materiale, der er lovligt lagt på en tjeneste, bliver nedtaget som følge af misbrug eller fejl. Regeringen finder derfor, at det er vigtigt, at brugerne får gode muligheder for at klage over, når materiale, som de har lagt på tjenesterne, er blevet nedtaget eller blokeret. Af denne grund støtter regeringen også forslaget om en klageadgang for brugerne.

Regeringen er af den opfattelse, at det bør fremgå af forslaget, hvornår en informationssamfundstjeneste, som medvirker til deres brugeres tilrådighedsstillelse af brugergenereret materiale på deres tjenester, skal betale vederlag til rettighedshaverne for brug af det beskyttede materiale. Regeringen vil derfor arbejde for, at dette bliver klart, herunder ved at der så vidt muligt tages hensyn til praksis fra EU-domstolen.

Regeringen finder det vigtigt, at forslaget til artikel 13 ikke medfører ændringer i de generelle regler om ansvar for internettets mellemmand, der er fastsat i e-handelsdirektivet.

Endelig bør ordningen efter en årrække, fx 3-5 år, evalueres for at vurdere, om ordningen har medført urimelige konsekvenser for brugerne, de omfattede virksomheder og rettighedshaverne.

Regeringen støtter forslaget artikel 14 om øget transparens for skabende og udøvende kunstnere og finder det i den forbindelse positivt, at forslaget indeholder mulighed for at tilpasse ordningen nationalt, således at der ikke fastsættes uproportionale krav for de virksomheder mv., der bliver omfattet af forpligtelserne.

Regeringen støtter ligeledes forslaget artikel 15, som giver mulighed for justering af aftaler, hvor en skabende eller udøvende kunstner oprindeligt har fået et uforholdsmæssigt lavt vederlag – noget lignende gælder allerede i Danmark i dag i medfør af aftalelovens § 36. Regeringen har dog noteret sig de bekymringer, som er fremsat af fx forlag, Tv-stationer og producenter i forbindelse med høringen. Regeringen vil derfor arbejde for, at en løsning på området kun kan anvendes i særlige tilfælde, og at en løsning tager højde for de særlige risici, som forlag, producenter mv. løber, når de indgår kontrakter med kunstnere.

Regeringen finder, at forslaget til artikel 16 kan fortolkes således, at der vil skulle oprettes nye tvistløsningsorganer, hvilket kan betyde øgede statsfinansielle omkostninger. Hertil kommer, at regeringen ikke er overbevist om, at det nye tvistløsningsorgan vil blive anvendt i stor grad, hvilket også er blevet fremhævet i forbindelse med høringen. Regeringen vil derfor arbejde for, at en løsning giver størst mulig fleksibilitet for medlemsstaterne ift. at gennemføre ordningen nationalt, herunder at det ikke bliver et krav at oprette nye tvistløsningsorganer. Regeringen kan ligeledes støtte, at forslaget helt udgår.

Regeringen bemærker, at de forskellige udvalg i Europa-Parlamentet har fremsat en række forslag, der ikke er en del af Kommissionens forslag. I lyset af, at der ikke er udarbejdet konsekvensanalyser for disse forslag, vil regeringen arbejde for at begrænse sådanne forslag – måtte de blive en del af forhandlingerne – medmindre de vurderes at understøtte gældende dansk ret, eller de vurderes kun at have uvæsentlige konsekvenser for Danmark.

Endelig finder regeringen, at den foreslåede frist for gennemførelse på 12 måneder er for kort set i lyset af de forskelligartede og komplekse problemstillinger, som berøres i forslaget. Det bemærkes, at medlemsstaterne bl.a. pålægges at afholde sektorspecifikke interessentdialoger, hvilket yderligere vil forlænge implementeringsprocessen, og at der er tale om regler på et stort antal forskellige områder. Den endelige implementeringsfrist bør derfor ikke være under 24 måneder.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Det oprindelige grund- og nærhedsnotat blev oversendt til udvalget den 25. oktober 2016, og et revideret notat med høringssvar blev oversendt den 21. december 2016.